

O těšení a symbolech podařeného večera

Úvodník \Lambda Martina Rybová

Šestý den, šestý *Raport!*. Šestý den, šesté projíždění textů mých raport!ích kolegů. Ti během týdne přibývají a ubývají, šestý den bohužel znamená, že už pouze ubývají. Je to den počínajícího bilancování, co nám tento rok Sobotka přinesla, jaká byla, a pro mě je to vlastně skoro už i den, kdy se začínám těšit na další ročník.

Dnešní úvodník bych ráda věnovala raport!ím redaktorům. Všechny jejich texty mi každý den opakovaně projíždějí pod rukama, pomocí své pomyslné korektorské a redakční tužky je během týdne pranýřuju, doptávám se jich, směju se jim, pokud se předchozí večer vydařil tak, že další den jejich texty vypadají trochu jako výplod generátoru náhodných slov, která by snad i mohla mít nějakou logickou souvislost, kdyby ovšem jejich autor při psaní využil bohatého systému českých pádů a slovesných časů. Ač můžou mít mnohdy z mých poznámek pocit, že se text nevyvedl a že by se měli radši zahrabat někde mezi zaprášenými regály půdy Šrámkova domu s nalezenou lahví medoviny, čítající možná tolik let, že by se dala označit opravdu za staročeskou, musím je vyvést z omylu.

Hrozně moc oceňuju, že si informace ve svých článcích ověřujou i z jazykového hlediska a usnadňují mi pak moji převážně nočněranní práci. Taky na nich mám ráda to, že si na svých textech dávají záležet, což se odráží v času, který průměrně nad každým textem strávím. Každý rok se to zlepšuje, až mám občas pocit, že už to lepší být nemůže. Dělá se mi těšení z toho, že když některý den korektury a sazba trvají dýl než obvykle, sedí se mnou přesto až do ranních hodin na zahradě. Zpívají mi do ucha a sem tam po sobě plácnou tácem z Vokýnka, stávajícím se takovým symbolem velmi dobrého večera, noci a rána, a především symbolem pravidelného přísunu různých druhů špiritusu, kterým obvykle svou redakci obšťastňuje sám šéfredaktor.

Namístě je také poděkovat právě jemu. Ondřej B. Vinš věnuje *Raportlu* a nám redaktorům bezvýhradnou péči. Je vlastně strašně hezký vědět, že jediné bytosti, kterým by před námi dal asi přednost, jsou pejsci. Vždy, když se na zahradě nějaký nachomýtne, dostane od nás Ondřej upozornění, pokud tedy jeho přítomnost už dávno sám nezavětřil. Odměnou nám za to je neutuchající pozitivní naladění a ochota s námi vydržet až do samého konce. Přiveďte tedy v posledních dvou dnech všechny vaše pejsky s sebou na zahradu Šrámkova domu. Větší radost v očích člověka totiž vidět nemůžete.

Autorka doufá v neplatnost tvrzení "nechval dne před večerem".

PROGRAM - PÁTEK 8/7

9:00 Spořitelna

Genius loci města Prahy a uliční názvosloví – přednáška PhDr. Martiny Ptáčníkové, Ph.D., o tom, zda třída Politických omylů vede až do Záprdelí

13:30 Děkanství

O Lukách - s Liborem Vackem o scénickém čtení Luka

15:00 Vlakové nádraží

Radovan Lipus: Scénologie Sobotky – procházka letní Sobotkou kus po kuse

15:00 Děkanství

(pro děti od 5 let)

Tetovaná teta a jiné povídačky – s dětmi od pěti do sto pěti let si bude povídat a číst spisovatelka Daniela Fischerová

17:00 Zahrada Šrámkova domu

Odtroubeno! – výstup site-specific dílny Město jako partitura

19:30 Spořitelna

Uprostřed cesty – prezentace dílen uměleckého přednesu, rozhlasové tvorby, sborového zpěvu a divadelní adaptace (ne)dramatického textu

22:00 Spořitelna

Před spaním? – výstup učitelské dílny pod vedením Hany Kofránkové

Pizzerie Maštal

Snídaně (7:30-10:00):

Drštěkryjská dršťkovka

Oběd (12:00-15:00):

Zelná polévka Pečená vepřová krkovice, bramborový knedlík, zelí Hovězí kostky na pepři, rýže Šišky s mákem a máslem

Večeře (17:00-20:00):

Zeleninový vývar

Treska s bylinkovým máslem, bramborová kaše Gnocchi se špenátem a smetanovosýrovou omáčkou

Vokýnko

Koláč s tvarohem, meruňkami a drobenkou Pomazánka ze sušených rajčat s ricottou

Redakční oznámení

Hledá se plátěná taška s doklady. Kdo by snad o jejím osudu cos zvěděl, nechť se obrátí na organizátory, redaktory či vokýnkáře. Naposledy byla spatřena na zahradě na hajzlech za mísou vpravo dole.

Drštěkryje (lid. Drštěkrý, do Drštěkrý, v Drštěkryjích, drštěkryjskej), ves 5 km vých. od *Sobotky:* 1360 Petrus Benessij de Drscziekrig, LC. I, 115; 1368 Blahon de Drsczekrygy, pro Laurencio de Drsczekrygie, Menšík.

Antonín Profous na plac!

Jazykové okénko 🛦 Antonín Profous

Soud. kn. jičín. 70 a 79; 1372 Bohunkoni de Drsczekryg, t. 92; 1556 w drsstiekraygich (ke Kosti), DZ. 12 D 24; 1603 na Drštěkrejích, VUSp. 1898 I, 18; 1615 na Drštěkryjích (!), Rozvrž. sb.; 2. pol. 17. stol., Dischtekrige, Šimák. Zpov. 49; 1790 Deschtiekrey, Dischtiekrey, Schaller XVI, 71; 1835 Drschtiekrey, Sommer III, 122. Jako míst. jm. Hostokryje a Patokryje má i jm. Drštěkryje v druhém členu tvar odvozený od slovesa krý-ti, kry-ji ve významu jmenném ,kryjící . V prvním členu je odvozenina na -ja ze stč. subst. drst, i, f., smetí, Kehricht', jež je též v adj. stč. drstný ,drsný, rauh' a slovin. drstiti se ,tříti se (o rybách)', bulh. drъstъ ,drhnouti (len, konopí)'; taková odvozenina je bulh. dr'ъšta ,valcha' (Bern. Sl. EW. 256), ale v češtině není dosvědčena. K výkladu našeho MJ. se nabízí val. dršč ,drn' (Bart. Dial. sl. 68), ale to se smyslem dobře nehodí; rovněž mor. dŕšč, dršť m. ve výrazech "ovoce bylo na stromě jako dŕšťů, jako dršču' (Kott VI, 153), poněvadž to jsou nepochybně zkratky slova drštky; dále čak. dŕšč, slovin. dîšč, druhotvary slova drozd (Bern. Sl. EW. 227), poněvadž nejsou v češtině doloženy.

V češtině máme jen odvozeninu onoho *dbrst-ja v slově drščka, dršťka. To se smyslem hodí do našeho MJ., jež by tedy znemenalo ves drštěkryjů, t. j. lidí kryjících si dršťky (v. d.). Byla to tedy přezdívka výsměšná. Prvotní tvar *Drščkokryji se haplologií změnil, poněvadž se dvě sousední slabiky začínají touž souhláskou, v allegrový tvar Drščekryji, srov. na Českodubsku Voteč z vodo-teč a na Podřipsku Třiblice z Třibívlice (Trávn. HMČ. 225 n.).

Něco ve vzduchu

Imprese/Raportáž \Lambda Anna Josefína Nováková

Na čtvrtém přednáškovém zastavení jsme se pod vedením doc. Zbyňka Fišera z brněnského Ústavu české literatury podívali na Jiřího Kratochvila a jeho svět.

Přednáška ve mně z neznámého důvodu budí pocit, že na ní je sám Kratochvil nějakým způsobem přítomný s námi. Možná za to může energie, se kterou doc. Fišer téma vykládá (je vidět, že je nejen opravdu mistrným znalcem autora, ale i okouzlujícím rétorem), možná genius Kratochvilových knih nebo samotná architektura přednášky: začínáme stručným představením dotčeného autora a jeho díla, jež je následováno krátkým uvedením typických stavebních prvků, které utvářejí žánrovou pestrost Kratochvilova vyprávění, a možným náhledem na autorovo pojetí prostoru. Přednášející prokládá faktické informace citacemi z rozhovorů s Kratochvilem a četbou z Medvědího románu (což je velmi osvěžující a vzhledem ke krásnému přednesu doc. Fišera i dušihladící), zatímco publikem koluje související literatura.

Do spořitelny proudí otevřenými okny chladný ranní vzduch a atmosféra skoro až zahanbující dokonalosti čtvrtečního rána se naopak valí dál do Sobotky.

Autorka fakt moc děkuje!

Křehké duše ajznboňácké

66 slov ▲ Kateřina Prášilová

Libor Vacek vytasil ku kompenzaci zrušeného scénického čtení Nádraží rodinný klenot – Pamětní knihu staničního úřadu Dolní Bousov založenou roku 1946 jeho dědem Jaroslavem. Ta zprostředkovává láskyplným úřednickým jazykem plným poezie dějiny nedaleké železnice během klíčových momentů od jejího vzniku roku 1882 do neodůvodněného konce v roce 1949. Přepis tohoto dokumentu je k dispozici ve čtvrtém čísle časopisu Bousovák z roku 2020, a to také online. Doporučuju!

Autorka má ráda vlaky, co někam jedou.

Něčím se musíš probolet

Imprese \Lambda Ondřej B. Vinš

Je pošmourno, nevlídno a nevyspano. Usedám na lavici v Solnici a vůbec nevím, co čekat. Vlastně sem jdu jen proto, že část redakce už odjela a programu je stále požehnaně. Střih. 50 minut uplynulo. Tleskám Zbyňku Fišerovi a překvapeně zjišťuju, že i trochu brečím. Něco tak děsivě silného a bezprostředního jsem nezažil už drahnou dobu. Měl jsem to ale čekat. Básnická řeč je striga, abych parafrázoval Karla Šiktance. Není třeba pojmenovávat formu toho, co nám Zbyněk Fišer se skvělým divadelním přednesem právě přečetl. Epická báseň, fantaskní básnická próza, alegorie hrůz, které člověk přichystal člověku. Hlavní je pro mě šok a otřes, které v nás příběh sirotka z fiktivní, ale mrazivě známé bombardované Gazanie zanechal. Ještě dlouho mi zní v hlavě slovo zóna. Předěl mezi světem zde a světem tam, mezi tou naší roklí šeré smrti a zásvětím. Všem vám doporučuju: kupte si novou sbírku Zbyňka Fišera Kikikarantkatr aneb Gazanie 2030 a jděte katarzi vstříc.

Autor je citlivý cynik.

To, co mě zraní, vymazávám ze svých map Imprese ★ Kateřina Prášilová

Letošní cyklus scénických čtení se spíš nepovedl. Z největší části za to může fakt, že se organizátorům nepovedlo zajistit tvůrce, a tak byli nuceni improvizovat a lepit program z vlastních zásob, což vzhledem k hromadě povinností, které během festivalu mají, prostě není dobrý nápad. Nebudu říkat, že konec dobrý, všechno dobré, ale včerejší program situaci celkem zachránil. Poslední čtení připravila Kateřina Volánková (režisérka studující na katedře činoherního divadla na DAMU) spolu se skupinou herců a jednalo se jednoznačně o vrchol letošního cyklu. Pokud by v příštích letech pokračovala čtení ve stejném duchu, v jakém se neslo to čtvrteční, věštím jim zářnou budoucnost. V opačném případě se obávám, že jde o slepou vývojovou větev.

Volbu románu Olgy Tokarczuk Běguni pro čtení v lukách považuju za zásadní dramaturgický nápad. Louky nejsou jen romantická místa pro tajné milostné schůzky, ale také jeden z nejpřirozenějších biotopů u nás, který dnes mnohdy musíme vytvářet uměle (tvoříme loukolandy?). Stěžejní motiv textů Tokarczukové je vztah místa a člověka, paralely mezi nimi a jejich prostupnost ("To, co mě zraní, vymazávám ze svých map.") Místo, kde jsme, je tím, čím jsme. Louky jako harmonické místo pro existenci ze světa mizí. V rámci takových úvah vyniká hlas kritizující cestování jako tupé přivlastňování si míst – skrze vzpomínky, skrze fotku, na které podpíráme šikmou věž v Pise a kterou sdílíme se všemi ostatními, kteří cestovat chtějí a mohou. Takovým vytěžováním míst znehodnocujeme sami sebe, připravujeme se o místo k životu.

Vybrané úryvky z románu smysluplně fungovaly jako samostatný celek, mrzela mě ale doslovnost, která místy prosvitla z jinak až magicky působícího textu, v němž se dalo prodírat trochu jako v hustém lese (bez výkřiku, že za to všechno může konzum, bych se jednoznačně obešla). Čtyři herci přes sebe přesně vrstvili fragmenty osudů snad desítek jednotlivců zápolících se světem a se sebou samými (často právě kvůli místu k životu, cestování a různým dalším obsesím), které však spojovalo vyprávění o vytěžené krajině, v níž se mstí ledová řeka. Prolínání individuálního s univerzálním bránilo klišovitému vypólování jednotlivce proti společnosti (ke kterému svádí kostýmy - rozevlátá postava v batice v opozici k šedým hipsterům ve mně zpočátku probouzela nedůvěru); nastolená témata a problémy prožívali vlastně všichni.

Prostor, ve kterém se čtení odehrávalo, sloužil sdělení mimořádně dobře. Přírodní jeviště svíral z jedné strany les, z druhé se rozkládalo malebné turistické město – jako bychom byli právě mezi těmi dvěma způsoby, skrze něž můžeme svět zakoušet. Zároveň byl prostor ohraničen také fyzicky (vpředu tvořily kulisu keře, vzadu byli bariérou koně), a tak poskytoval dobré akustické podmínky i pocit intimity. Na této travnaté ploše se spletly všechny příběhy, životy a smrti v naprosto kompaktní tvar. A mě hluboce zasáhl.

Autorka hledí do kalný řeky.

Spontánní rozhovor, autenticky přepsaný

Interview A Laura Makovičková a Vojta Kouřil

20:13

V: "Jaká ti přišla dnešní beseda? Co sis z ní odnesla?"

L: "Já jsem nějak mimo, já nevim."

V: "Tak to zkusíme za chvilku."

L: "Co ty?"

V: "Odnesl jsem si hlubší informace o týhle problematice, no... Tak o týhle věci se moc často nemluví. Mě dějepis vždycky bavil, akorát jsem trochu usínal, ale to se mi při besedách děje vždycky. Přišlo mi trochu retro, jak měli v prezentaci ty starý mapy z atlasu. A dobrý bylo, že všichni na konci dostali kytky. Muži často dostávaj první kytku až na pohřbu, že jo."

V: "Znala jsi před besedou někoho, kdo se timhle tématem zabýval?"

L: "Ne. No a co arménská hudba?

V: "Tu tam nehráli."

L: "Jaká informace tě na besedě nejvíc zaujala a proč?" V: "Těch byla spousta. Třeba ta, že všechny tři vrchní strůjce dostihla dřív nebo později karma, ať už je dostali nějaký pomstychtivý Arméni, nebo nějaká jiná příčina. Nebo ještě, že na různý Armény to všechno dolehlo odlišně. Nevěděl jsem, že oproti Německu nebylo cílem Turků zlikvidovat celé etnikum, ale jen snížit jejich počet, aby nemohli prosazovat národní samostatnost.

L: "Čim si myslíš, že by se dalo besedy v Sobotce vylepšit?"

V: "No, podle mě by se mohly zavírat ty veliký okna na hlavní ulici, protože když projede auto, tak přednášející nejde slyšet, i když si to sám nejspíš neuvědomuje. Taky mi přišlo zvláštní, že hosti před sebou měli drahý mikrofony, akorát byly vypnutý. To že byly drahý tam ale nepiš, já vlastně nevim, jestli byly drahý."

L: "Přišlo ti, že zvolený téma besedy mělo u posluchačů úspěch?"

V: "Bylo tam určitě víc lidí, který měli o tématu hlubší znalosti. Jedna paní dlouho formulovala otázku, kde stihla i říct, co všechno četla, ale otázka byla trošku mimo kontext. Na to jí přednášející řekl, že se k tomu vrátí později, ale otázka byla tak složitá, že si nikdo ani nevzpomněl, jak zněla. Jinak úspěch to asi mělo, stejně jako včerejší beseda. Všichni dlouho tleskali. Ale ono je tady takový vděčný publikum, to už dávno víme."

L: "Pojďme to nějak uzavřít. Je něco, co bys chtěl ještě doplnit?"

V: "Musim říct, že povídání bylo profesionální a zajímavý, oba se dobře vyjadřovali. Bylo to přínosný. Mohli ještě teda posunout ten strom, protože když někdo potřebuje sál opustit, tak kvůli němu musí zvedat lidi. Ale jinak je ten strom hezkej."

> Autorka během besedy nakreslila obrázek spořitelny. Autorovi se líbil.

Tady budete bydlet!

2 × 66 slov ★ Kateřina Prášilová

Včera jste nemohli vidět inscenaci *Kde budeme bydlet* souboru Vi.TVOR, její představení bylo zrušeno. Možná vám je to jedno, ale já, jako její zásadní fanynka, jsem smutná. Je to rozkošná bajka o přisprostlém hamižném medvědovi, který má příliš velkou sklenici s medem na to, aby se vešel do svého brlohu. V hospodě s kňourem výčepákem rozebírá nad žaludovým pivem kritickou bytovou situaci. Díky hospodě se potká s celým spektrem zvířátek, z nichž každé mu rádo doporučí, kde a jak se dobře žije. Což samozřejmě medvědovi nikdy nevyhovuje. Skončí to dobře, ukáže se, že chyba v systému sice je, ale je taky v medvědovi. Ponaučení, které jste včera nezískali, tedy zní – nebuďte zhýčkaní. Zvlhl vám spacák? Nemáte kapucu? Spálili jste si rty o květák? Nekňučte a pojďte se za námi uskromnit na zahradu.

Autorka myslí zahradu Šrámkova domu.

Svědectví o představení v divadle

Recenze A Ondřej Chaloupecký

"Vojenský hodnostář mě otočil a znásilnil. Bylo to poprvé, a tak jsem trochu krvácela." Soubor Bezejména do Sobotky přivezl inscenaci *Svědectví o životě v KLDR* inspirované stejnojmennou knihou Niny Špitálníkové, v níž autorka vyzpovídala uprchlíky ze Severní Koreje. Pro soubor plný mladých, školou povinných herců jde o těžké téma, zpracováno však bylo na vysoké úrovni.

Inscenace sleduje osud matky samoživitelky a její dcery, již vrstevníci psychicky i fyzicky šikanují kvůli matčinu rozhodnutí zachránit z hořícího domu svoji dceru, a ne portréty vládců KLDR. Ostatní děti dívku trýzní tak dlouho, dokud tlaku zfanatizovaných spolužáků nepodlehne a svůj kumulovaný hněv neobrátí proti matce.

Dějové pasáže, v nichž hlavní herečku kolegové kopou, fackují a smýkají s ní po zemi, režisérka Miloslava Čechlovská proložila výpověďmi korejských uprchlíků ze zmíněné knihy. Obzvláště silné jsou výjevy, kdy na šikanovanou dívku všichni najednou křičí nebo jako roboti opakují příkazy vydávané režimem.

Před čtyřmi lety v Městském divadle vystoupil Dismanův rozhlasový dětský soubor s inscenací …a bolelo nebe o dětech terezínského ghetta. Dětští herci tehdy zvládli náročnou látku skvěle a to stejné jde říct i o včerejším výkonu souboru Bezejména. Ve Svědectví o životě v KLDR se souboru povedlo na hodinu vytvořit tísnivou, klaustrofobickou atmosféru totalitní země, jejíž obyvatelé jsou rukojmími vládnoucího režimu.

Autor by byl vděčný za náměty na omluvy.

Dílna Divadelní adaptace (ne)dramatického textu se představuje

Anonce 🛦 Kristýna Čepková

Moje první dílna na Sobotce. Je pondělí. V duchu děkuji za důvěru, pociťuji lehkou nervozitu, ale jdu do toho po hlavě. Přede mnou sedí moji frekventanti, postupně se seznamujeme. Při tvůrčích diskuzích i během práce na jednotlivých zadáních zjišťuji, že jsou všichni nadaní, pracovití a kreativní, že jim nechybí zápal pro věc, že dokáží tvořit kolektivně i samostatně. Zkrátka došla jsem radostného zjištění, že "jsou tady správně". A najednou je čtvrtek, sedíme společně ve spořitelně, ozývá se tiché klapání klávesnic, jak každý z nás pomalu dokončuje svoji dramatizaci povídky Karla Čapka *Telegram* a já kromě toho píšu tento text. Jsem šťastná, že jsem dvě Báry, dvě Elišky, Evu, Josefa a Marcela poznala a že jsme mohli díky Šrámkově Sobotce společně pocítit radost z tvorby.

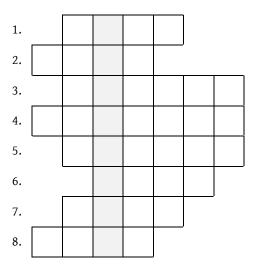
P.S.: Jelikož texty, které v naší dílně vznikají, mají být určeny pro jeviště, nebudeme je vydávat tiskem, ale jejich ukázky vám autoři sami přečtou v rámci jarmarku dílen.

Raport! dětem!

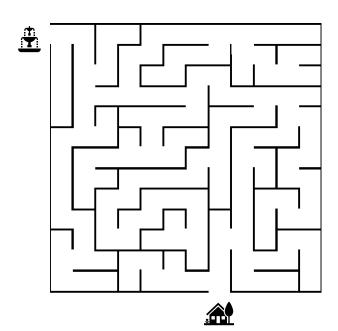
Tajenka ★ Redakce

Malý Fráňa našel včera u kašny na náměstí podivnou tajenku. Bohužel si asi neví rady, jak ji vyluštit. Pomůžeš mu? V tajence najdeš vyjmenované slovo po B.

- 1. Jak řekneš jinak "zase"?
- 2. Mládě slepice se jmenuje ...
- 3. Po dešti ze země vylézají ...
- 4. Tátova mamka je moje ...
- 5. U táboráku se nejčastěji hraje na ...
- 6. Jak řekneš jinak "otec"?
- 7. Mládě prasete se jmenuje ...
- 8. Při angíně nás bolí v ...

Když Fráňa s tvou pomocí zašifrovaný vzkaz rozluštil, byl tak unavený a zmatený, že nevěděl, jak se dostat domů. Pomůžeš mu?

Raport! jde s dobou!

Experiment A Redakce prostřednictvím OpenAI

Následující text vznikl díky volně přístupnému rozhraní umělé inteligence (AI) ze stránky openai.com. Je lepší člověk, nebo neuronová síť? V poslední rubrice si neklademe za cíl odpovědět na tuto čím dál palčivější otázku, jen chceme prozkoumat možnosti a limity počítačem generovaných textů. Šesté zadání znělo: Napiš česky bajku o tom, jak se medvěd nevešel do svého domečku v pařezu, protože měl moc velký soudek medu, a tak se ptal zvířátek o radu, kde by mohl se svým soudkem bydlet.

Medvědík bydlel v pařezu a měl s sebou soudek medu. Jednou se mu stalo, že soudek byl tak velký, že se do svého domečku už nevešel. Medvědík se proto rozhodl, že se poradí se zvířátky, kde by mohl se svým soudkem medu bydlet.

Nejdřív se zastavil u králíčka a ten mu poradil, aby zkusil bydlet u jeho sousedů ve chlívku. Medvědík se tedy vydal k chlívku a tam našel kuřátko, které mu řeklo, že by mohl bydlet u nich v kurníku.

Medvědík tedy putoval dál až k sousednímu kurníku, kde našel prasátko. Prasátko mu řeklo, že by mohl bydlet u nich v králíkovi.

Medvědík se vydal k sousednímu králíkovi, který mu řekl, že by mohl bydlet u nich v zemi.

A tak se Medvědík rozhodl, že se usadí v zemi a tam žije dodnes se svým soudkem medu.

RYZE AVANTGARDNÍ PRAVIDELNÁ OBČAS RÝPAVÁ TISKOVINA!

Redakce: Marie Ferynová, Jan Henyš, Ondřej Chaloupecký, Vojtěch Jandera, Vojtěch Kouřil, Klára Krásenská, Laura Makovičková, Kateřina Prášilová, Eliška Rybová, Martina Rybová, Barbora Schneiderová, Ondřej B. Vinš

Všechny fotografie tohoto obšťastníku s láskou fotografuje © Martin Cáb

Vychází v Sobotce během 66. ročníku festivalu Šrámkova Sobotka. Cena 15 Kč.

Vydává spolek SPLAV!,

U Studánky 5, 170 00 Praha 7,

IČ 26674122. MK ČR E 15812

Časopis Raport! vychází za finanční podpory Státního fondu kultury.

raport.redakce@gmail.com

CC BY-NC-ND 4.0